

ligesom i Sverige gælder, at de fleste fastansatte Embedsmænd — og altsaa ikke blot Dommerne — ikke kan afsættes uden ved Dom, fandt man det rigtigst i 1911 at vedtage en særlig Grundlovsændring, hvori det udtrykkeligt hjemles, at alle Embedsmænd uden foregaaende Dom kan afskediges, naar de har naaet en ved Lov fastsat Aldersgrænse*). Den samme Vej er man ogsaa gaaet i Finland, hvor det i Regeringsformen af 21. Juni 1919 § 91 først udtaler, at alle Dommere nyder Retten til *ikke uden efter lovlig Undersøgelse og Dom* („*efter laga ransakning och dom*“) at kunne afsættes fra deres Embeder, medens det derimod angaaende de øvrige Tjenestemænds Ret til at forblive i deres Tjenester skal bestemmes i særlig Lov. Men derefter føjes det udtrykkeligt til som en Undtagelse fra den foregaaende Regel, at der ved Lov selv for Tjenestemænd, der er uafsættelige, kan fastsættes Pligt til at afgaa fra Tjenesten ved en vis Alder eller paa Grund af mistet Arbejdsevne.

Det er da ogsaa kun vel forstaaeligt, at man saaledes baade i Norge og Finland, hvor Grundloven bestemmer, at visse Embedsmænd ikke kan afskediges uden efter forudgaaende Undersøgelse og Dom, har fundet, at der maatte en særlig Grundlovshjemmel til for, at de, naar de har naaet en vis Alder, kan afskediges af Regeringen uden foregaaende Dom, idet dette baade er en Afgivelse fra Grundlovens oprindelige Ordning og formelt i Strid med dens Ord. Det maa derfor for Virkeligheden hævdes, at selv om vor Grundlovs § 71 ikke havde udtalt andet eller mere end, at Dommerne ikke kan afsættes uden ved Dom, saa maatte man have anset det for tvivlsomt, om det vilde være foreneligt hermed at indføre en Aldersgrænse for Dommere ved simpel Lov. Thi i det sidste Tilfælde sker Afskedigelse jo *ikke ved Dom*, saaledes som naar en Dommer i Henhold til Retsplejelovens §§ 47 og 49 dømmes til Afsættelse paa Grund af Overtrædelse af hans Pligter som Dommer eller paa Grund af vedvarende Aands- eller Legemssvaghed, men den sker uden forudgaaende Undersøgelse og Dom ved en blot Forvaltningsakt. Og som det senere nærmere skal vises, har man i en hel Række andre Lande foruden i Norge og Finland, hvor Forfatningen kun udtaler, at Dommerne ikke kan afsættes uden ved Dom, heller ikke fundet det vel foreneligt dermed ved almindelig Lov at indføre en obligatorisk Aldersgrænse for Dommere, før der i selve Forfatningen var indføjet en udtrykkelig Hjemmel dertil.

Men nu nøjes vor Grundlovs § 71 ikke med i sit andet Punktum i Almindelighed at udtale, at Dommerne ikke kan afsættes uden ved Dom, men den opstiller selv udtrykkeligt to Undtagelsestilfælde, hvor Afsættelse dog kan ske uden foregaaende Dom. I sit andet Punktum gør den nemlig først en almindelig Undtagelse for det Tilfælde, hvor en Omordning af Domstolene finder Sted. Og derefter følger den i tredje Punktum en ny og sidste Undtagelse til, hvor en Afskedigelse uden ved Dom kan ske, nemlig blot fordi Dommeren fylder en vis højere Alder, idet den herom bestemmer:

„Dog kan den Dommer, der har fyldt sit 65de Aar, afskediges, men uden Tab af Indtægter.“ Hele Sammenhængen med den foregaaende Sætning og yderligere det modsættende „Dog“ viser klart, at Grundloven hermed *udtømmende* vil angive alle de Undtagelsestilfælde, i hvilke en Dommer dog mod sin Villie kan afsættes uden ved Dom, og den fastslaar tillige her, at Afskedigelsen selv i det sidste Tilfælde kun kan ske uden Tab af Indtægter. Men saa synes det ganske klart, at naar Grundloven saaledes udtømmende fastslaar baade Hovedregelen og Undtagelserne derfra, kan det ikke være tilladt ved simpel Lov uden Grundlovsændring at indføre nye Undtagelser fra Hovedregelen, endsige saadanne, hvorved Dommerne stilles ringere end efter Grundlovens Bud. Og lige saa klart synes det, at da den ene af Grundlovens Undtagelser fra Hovedregelen netop angaar det Tilfælde, at en Dommer naar en vis højere Alder, kan der ikke ved almindelig Lov fastsættes en anden Aldersgrænse for Dommerne, hvorved disse stilles ringere end efter Grundloven.

Dette forekommer mig saa ligefremt og indlysende klart, at det paa Forhaand maa synes udelukket selv ved en nok saa subtil Fortolkning at komme udenom det.

Det vil da neppe heller blive bestridt i Danmark, at det vilde være klart grundlovsstridigt, om en Lov vilde bestemme, at Dommerne skulde gaa af og altsaa kunne afskediges af Regeringen med almindelig Pension ved en Aldersgrænse *under* 65 Aar, f. Eks., naar de fylder 60 Aar. Jeg nævner denne sidste Aldersgrænse, fordi den ikke er noget blot Tankeeksperiment, idet der virkelig paa Island i 1930 og 31 fra den daværende islandske Justitsministers Side blev fremsat et Lovforslag om Ændring af Højesteret, i hvis § 8 det bestemtes, at Højesteretsdommerne skulde gaa af med almindelig Pension, naar de var 60 Aar gamle. Og dette er af saa meget større Interesse for det nærværende

*) Jfr. nuværende norsk Grundlovs § 22.